

JĘZYK ARABSKI

Hanna Kwiatkowska

Według szacunkowych danych języka arabskiego używa na całym świecie ok. 300 milionów ludzi, a niemal 1,5 miliarda muzułmanów styka się z nim na co dzień, bowiem pozostaje językiem liturgicznym islamu. Pełni rolę jedyne go języka urzędowego krajów:

- Afryki Północnej: Algierii, Egiptu, Libii, Maroka, Sahary Zachodniej, Sudanu, Tunezji;
- Azji Zachodniej: Iraku, Jordanii, Libanu, Palestyny, Syrii;
- Półwyspu Arabskiego: Arabii Saudyjskiej, Bahrajnu, Jemenu, Kataru, Kuwejt, Omanu, Zjednoczonych Emiratów Arabskich oraz jednego z języków urzędowych w kilku innych, jak choćby w Czadzi, Dżibuti, Erytrei, Komorach, Izraelu czy Mauretanii. Jest ponadto jednym z sześciu (obok angielskiego, chińskiego, francuskiego, hiszpańskiego i rosyjskiego) języków oficjalnych ONZ.

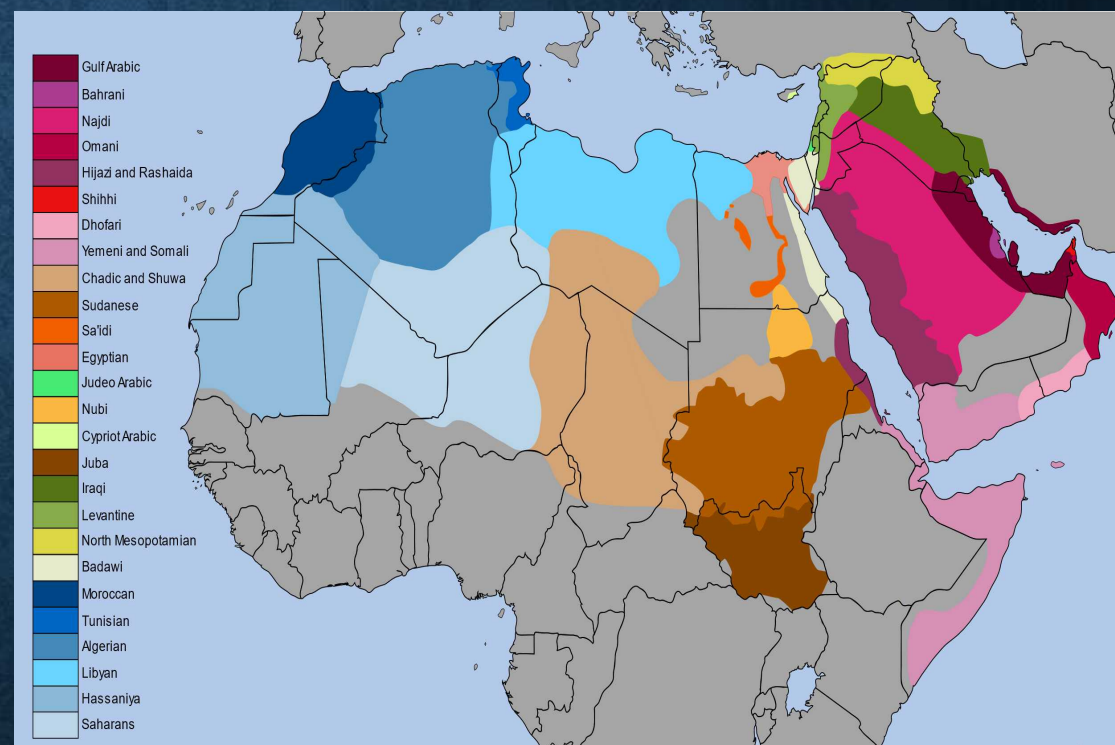
FUSHA

Klasyczny język arabski (w skrócie fusha) jest to język pisany, używany w zapisie, dokumentach, książkach, a także programach publicystycznych, niekiedy w audycjach radiowych w zależności od stacji. Co ciekawe, fusha jest uczona w szkołach arabskojęzycznych jako język obcy, ponieważ literacki język arabski nie jest językiem ojczystym. Jest to język sztuczny (spory o to, czy język klasyczny, tj. język Koranu, był kiedykolwiek używany jako język naturalny, czy też od zawsze istniało zróżnicowanie dialektalne (w innym stopniu niż dzisiaj oczywiście), są trudne do rozstrzygnięcia, z uwagi na znikomą ilość zachowanych materiałów badawczych.

Dialekty

Filmy oraz seriale tworzone są prawie wyłącznie w dialektach, a prym wśród nich wiedzie dialekt egipski, rozpoznawalny w całym świecie arabskim dzięki charakterystycznej wymowie – to właśnie Egipcjanie, a dokładniej Kairczycy wymawiają „g” zamiast klasycznego „dż”, które można też bardzo często usłyszeć pod postacią „ż” (a także innymi, bardziej egzotycznymi wariacjami) w innych częściach świata arabskiego.

Rodzaje dialektów

W zależności od regionu dialekty mają różne naleciałości pochodzące z innych języków (w Maroku dialekty mają dużo zapożyczeń z języka francuskiego, a dialekt egipski czerpie zapożyczenia m.in. z języka angielskiego i włoskiego).

Pytanie „Czego chcesz teraz?” pokazuje ogromne różnice między poszczególnymi dialektami:

Weesh taba dahhiin? – Rijad, Arabia Saudyjska

Shuu beddak halla'? – Damaszek, Syria

sh-itriid hassa? – Bagdad, Irak

'aawiz eeh dilwa'ti? – Kair, Egipt

Aash bgheet daaba? – Rabat, Maroko

CZY WARTO UCZYĆ SIĘ KLASYCZNEGO JĘZYKA ARABSKIEGO?

Nasuwa się więc pytanie: czy istnieje możliwość, że zostaniemy zrozumiani mówiąc klasycznym językiem arabskim?

Znajomość, przynajmniej podstawowa, języka literackiego umożliwi nam odczytanie na pierwszy rzut oka magicznych inskrypcji, jakimi wydają się napisy na budynkach w krajach arabskich, a na kolejnych etapach nauki również czytanie gazet, artykułów w internecie oraz napisów do filmów.

ALFABET

Arabic		Transcription	
أ	ألف	a	ʾalif
ب	باء	b	bā
ت	تاء	t	tā
ث	ثاء	ṭ	ṭā
ج	جيم	ǧ	ǧīm
ح	حاء	ḥ	ḥā
خ	خاء	ḫ	ḫā
د	دال	d	dāl
ذ	ذال	ḏ	ḏāl
ر	راء	r	rā
ز	زاي	z	zā
س	سين	s	sīn
ش	شين	š	šīn
ص	صاد	ṣ	ṣād
ض	ضاد	ḍ	ḍād
ط	طاء	ṭ	ṭā
ظ	ظاء	ẓ	ẓā
ع	عين	ʿ	ʿayn
غ	غين	ǧ	ǧayn
ف	فاء	f	fā
ق	قاف	q	qāf
ك	كاف	k	kāf
ل	لام	l	lām
م	ميم	m	mām
ن	نون	n	nūn
ه	هاء	h	hā
و	واو	w	wāw
ي	ياء	y	yā

Pismo arabskie jest pismem alfabetycznym, składającym się z 28 znaków (grafemów) i – podobnie jak większość pism semickich, z którymi łączy je wspólne pochodzenie – ma charakter spółgłoskowy, co oznacza, że zapisywane są wyłącznie spółgłoski, samogłoski długie i dyftongi (ay, aw). Samogłoski krótkie (a, u, i) oznacza się sporadycznie w wymagających tego tekstach, przede wszystkim dla celów dydaktycznych i poprawnościowych, przy pomocy specjalnych znaków wokalizacyjnych (służących zarówno do zapisu samogłosek krótkich, jak też braku samogłoski lub podwojenia spółgłoski), umieszczanych nad bądź pod literą.

- W piśmie arabskim nie występuje rozróżnienie pomiędzy małymi i wielkimi literami.
- Obowiązuje kierunek notacji od strony prawej do lewej, a więc odwrotnie niż w przypadku pism wywodzących się z łacińskiego lub greckiego (wyjątek stanowią ciągi liczbowe, zapisywane od strony lewej do prawej).
- Zarówno w piśmie odręcznym, jak i druku, litery łączą się między sobą, jednak nie dzieje się to w sposób dowolny, bowiem kształt liter ulega modyfikacji w zależności od zajmowanej w wyrazie pozycji. To sprawia, że każdą z liter można zapisać na cztery sposoby:
 - 1) w formie początkowej (jest wówczas literą rozpoczynającą wyraz, przygotowaną do połączenia z literą następną)
 - 2) w formie środkowej (jest wówczas literą w środku wyrazu, przygotowaną do połączenia z obu stron)
 - 3) w formie końcowej (jest wówczas literą kończącą wyraz, przygotowaną do połączenia z literą poprzedzającą)
 - 4) w formie samodzielnej (bez połączeń).

KODOWANIE

ISO 8859-6, znane także jako "arabskie", jest 8-bitowym kodowaniem będącym częścią standardu ISO 8859. Oryginalnie zostało zaprojektowane do pokrycia języków używających alfabetu arabskiego, lecz brakuje mu wielu glifów (na przykład dla urdu, czy dla języka perskiego), przez co nie zdobyło zbyt dużej popularności. Dziś ustępuje miejsca Unicode'owi.

Tablica kodów [\[edytuj \]](#) [edytuj kod](#)

ISO/IEC 8859-6:1999																
	x0	x1	x2	x3	x4	x5	x6	x7	x8	x9	xA	xB	xC	xD	xE	xF
0x	Znaki kontrolne															
1x																
2x	SP	!	"	#	\$	%	&	'	(	)	*	+	,	-	.	/
3x	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	:	;	<	=	>	?
4x	@	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O
5x	P	Q	R	S	T	U	V	W	X	Y	Z	[	\	]	^	_
6x	`	a	b	c	d	e	f	g	h	i	j	k	l	m	n	o
7x	p	q	r	s	t	u	v	w	x	y	z	{		}	~	
8x	Nie używane															
9x																
Ax	NBSP	NZ	NZ	NZ	□	NZ	NZ	NZ	NZ	NZ	NZ	NZ	◌	SHY	NZ	NZ
Bx	NZ	NZ	NZ	NZ	NZ	NZ	NZ	NZ	NZ	NZ	NZ	؟	NZ	NZ	NZ	؟
Cx	NZ	ء	آ	أ	ؤ	إ	ئ	ا	ب	ه	ت	ث	ج	ح	خ	د

KODOWANIE

Począwszy od Unicode 13.0 arabski skrypt jest zawarty w następujących blokach :

- Arabski (0600–06FF, 255 znaków)
- Arabski rozszerzony-A (08A0–08FF, 84 znaki)
- Arabskie formularze prezentacyjne – A (FB50 – FDFF, 611 znaków)
- Arabskie formularze prezentacyjne-B (FE70 – FEFF, 141 znaków)

Podstawowy zakres arabski koduje standardowe litery i znaki diakrytyczne, ale nie koduje form kontekstowych (U + 0621 – U + 0652 jest bezpośrednio oparty na ISO 8859-6); a także zawiera najpopularniejsze znaki diakrytyczne i cyfry arabsko-indyjskie. Asortyment arabskiego rozszerzonego A koduje dodatkowe adnotacje Koranu i warianty liter używane w różnych językach niearabskich. Asortyment Arabic Presentation Forms-A koduje formy kontekstowe i ligatury wariantów liter potrzebnych w językach perskim, urdu, sindhi i środkowoazjatyckim. Asortyment Arabic Presentation Forms-B koduje odstępów w arabskich znakach diakrytycznych i bardziej kontekstowe formy literowe.

TRANSKRYPCJA

Istnieje ogromna rozpiętość wśród systemów zapisywania tekstu arabskiego alfabetem łacińskim, od maksymalistycznych starających się oddać każdy znak graficzny po minimalistyczne inspirujące się zwykle współczesną wymową arabską, zaś naukowcy podejmują próby znalezienia kompromisu pomiędzy tymi dwoma tendencjami.

	Transkrypcja	
	maksymalistyczna	minimalistyczna
درس	darsun	dars
الدرس	ad-darsu	ad-dars

Do dnia dzisiejszego nie wypracowano jednak jednolitego i uniwersalnego systemu konwersji alfabetu arabskiego na łaćski w zakresie transkrypcji. W piśmiennictwie polskim o charakterze naukowo-arabistycznym stosowana jest transkrypcja ISO (International Standardization Organization), o czym decyduje jej dokładność (litery łaćskie uzupełnione są dodatkowymi znakami z uwagi na zróżnicowanie głosek arabskich i każda z nich oznacza jedną głoskę arabską, podczas gdy w transkrypcji tzw. „uproszczonej” jedna litera alfabetu łaćskiego może oddawać kilka głosek arabskich, a niektórych z nich nie uwzględnia w zapisie, co może prowadzić w warstwie artykulacji do utrudnień w wymowie i zakłócenia komunikacji, zaś w warstwie notacji do uniemożliwienia odwrotności procesu, tj. powrotu do oryginalnego tekstu).

ŹRÓDŁA

<https://jezykowasilka.pl/jezyk-arabski-i-jego-dialekty/>

http://www.tefsir.umk.pl/pliki/artyku__-lewicka.2.pdf

https://www.youtube.com/channel/UCccQMI-zRZrOSCd1LBA_ZAw